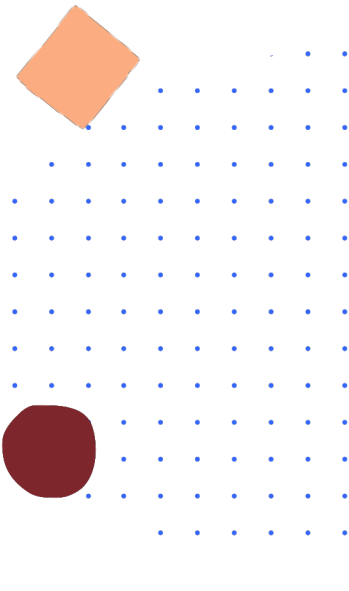

Jak učit občanskou výchovu v novém RVP?

FAQ

1. Co je hlavním cílem revidovaného Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro občanskou výchovu na druhém stupni základních škol?

Hlavním cílem revidovaného RVP je učit občanskou výchovu „kompetenčně“ a „činnostně“. To znamená, že výuka by se neměla zaměřovat pouze na předávání znalostí, ale především na rozvoj dovedností a postojů, které žákům umožní aktivně se zapojit do společnosti a kriticky posuzovat dění kolem sebe.

Namísto memorování faktů by se měli žáci učit řešit reálné problémy, spolupracovat, argumentovat a rozvíjet kritické myšlení.

2. Co znamená učit kompetenčně a činnostně v kontextu občanské výchovy?

Učit kompetenčně znamená propojovat učivo s reálnými situacemi a každodenním životem žáků, ukazovat mezioborové souvislosti a zaměřit se na praktické dopady probíraných témat. Je důležité zapojit žáky do aktivní práce, například prostřednictvím diskusí, projektů, her a simulací, které rozvíjejí kritické myšlení, spolupráci a argumentaci.

Hodnocení by se mělo soustředit na proces učení, nikoli pouze na finální výsledek, a poskytovat formativní zpětnou vazbu. Dále je klíčové využívat moderní technologie, nabízet žákům možnost volby v metodách práce a střídát různé výukové metody.

3. Jaké jsou klíčové změny v novém RVP pro občanskou výchovu ve srovnání s předchozím?

Největší změnou je přímé propojení klíčových kompetencí s konkrétními očekávanými výsledky učení (OVU). Zatímco v minulosti byly klíčové kompetence často jen „zaškrťovány“ v ŠVP bez jasné návaznosti na výuku, nový RVP definuje konkrétní výstupy pro každou kompetenci. To umožňuje učitelům lépe plánovat výuku tak, aby skutečně rozvíjeli požadované kompetence.

Výstupy jsou formulovány činnostně, což vyžaduje aktivní přístup k učení a nemůže být naplněno pouhým přednášením nebo diktováním.

4. Jak nový RVP strukturoval očekávané výsledky učení (OVU) a jak to pomáhá učitelům?

Nový RVP rozděluje OVU do tří fází: „začátek“, „na cestě“ a „splněno“. Tato taxonomie pomáhá učitelům lépe pochopit, jak postupně vést žáky k naplnění daného výsledku učení. Například u OVU „kriticky posuzuje dění ve svém regionu, v České republice a ve světě“ začínají žáci s identifikací zdrojů informací, pokračují rozlišováním faktů a názorů, a nakonec jsou schopni analyzovat události z různých perspektiv, posuzovat příčiny a důsledky.

Tyto fáze mohou být využity při tvorbě školních vzdělávacích programů (ŠVP) a pomáhají rozdělit učivo do jednotlivých ročníků.

5. Jaké jsou praktické ukázky aktivit pro rozvoj kompetencí v občanské výchově?

Příkladem může být aktivita „Cesta banánu“, kde žáci analyzují cenu banánu, rozkládají ji na jednotlivé složky (plantáž, doprava, clo, marže) a diskutují o vlivu cel. Žáci pracují ve skupinách, vyhledávají informace, vytvářejí prezentace a argumentují. Během aktivity se například ukázalo, že jazykový model si vymýšlel o vlivu cel na inflaci, což vedlo k diskusi o kritickém hodnocení zdrojů.

Dalším příkladem je simulace „co by se stalo, kdybychom vystoupili z EU“, kde žáci řeší dopady na různé oblasti života (obchod, cestování, životní prostředí).

Tyto aktivity podporují kritické myšlení, spolupráci, argumentaci a mediální gramotnost.

6. Jaký je postoj nového RVP k využívání technologií ve výuce?

RVP klade důraz na efektivní využívání digitálních nástrojů ve výuce. Technologie mohou učitelům výrazně ulehčit práci a žákům pomoci s prezentováním, zpracováním dat nebo vyhledáváním informací.

Je však důležité naučit žáky, jak s technologiemi pracovat efektivně a kriticky, nikoli je jen používat pro zábavu. Příkladem je použití nástrojů jako Canva pro tvorbu prezentací nebo diskuse o spolehlivosti informací generovaných umělou inteligencí, jak ukázala aktivita s jazykovým modelem a vlivem cel na inflaci.

7. Jak se stavět k problematičtým tématům, jako je politická integrace nebo aktuální dění, v občanské výchově?

Učitelé občanské výchovy by měli sledovat aktuální dění a být připraveni tato témata integrovat do výuky. Je důležité přistupovat k nim neutrálně a umožnit žákům dívat se na problematiku z různých stran a hledat výhody i nevýhody. Například u tématu Evropské unie lze diskutovat o praktických výhodách (cestování, studium v zahraničí, pojištění) i o možných nevýhodách, a to z pohledu různých skupin obyvatel.

Klíčové je využívat metody, které podporují diskusi, argumentaci a kritické zhodnocení informací, místo pasivního přednášení.

8. Jak se v novém RVP pracuje s hodnocením a jaký je význam formativního hodnocení?

V kompetenční výuce se hodnocení zaměřuje na proces učení, nikoli pouze na konečný výsledek. Formativní hodnocení, které probíhá průběžně a poskytuje žákům zpětnou vazbu k jejich strategiím učení, je klíčové. Důraz je kladen na to, aby žáci získali zkušenosti a prožili si témata, například při simulaci voleb.

I když se na konci použije sumativní hodnocení (např. známka), žák i rodiče by díky průběžné zpětné vazbě měli přesně vědět, co tato známka znamená a co jí předcházelo. Namísto klasických zápisů do sešitu se doporučují reflektivní deníky, které žákům umožňují zaznamenávat své poznatky, otázky a úvahy.

O dokumentu

Tento dokument vznikl jako doplňující materiál k webinářům k revizi RVP ZV. Obsahuje odpovědi na často kladené dotazy od učitelů a dalších účastníků webináře a je určen pro pedagogy, vedení škol a další odbornou veřejnost.

Dokument je součástí série **FAQ k webinářům NPI ČR**, které se věnují jednotlivým vzdělávacím oblastem a tématům spojeným s revizí RVP.

Záznamy a další informace o webinářích najdete na: <https://webinare.rvp.cz/ips-kurikulum>.

O webinářích

Lektorka: Mgr. Petr Hájek

Datum vysílání: 17. 6. 2025

Více informací: <https://webinare.rvp.cz/webinar-npi/121228>

Máte další otázky?

Pro své případné dotazy využijte online konzultační centrum NPI.

kc.rvp.cz

